

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ
ΛΥΚΕΙΩΝ**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ 2023**

Θέμα Α

Α1.
Ο συγγραφέας ισχυρίζεται ότι διαχρονικά η κοινωνική θέση των γυναικών υπήρξε υποδεέστερη, υπονομευόμενη από ισχύουσες πρακτικές και αντιλήψεις. Η απαξίωση της γυναικείας φύσης ακόμα και από πνευματικούς ανθρώπους και η υπαγωγή αυτής σε αναπαραγωγική διαδικασία οδήγησαν σε φαινόμενα καταπίεσης και κακοποίησης. Ανάλογες εκδηλώσεις παρατηρεί ο συγγραφέας ακόμα και στο δυτικό κόσμο στη σύγχρονη εποχή παρά τη θεσμοθέτηση σχετικών κανόνων δικαίου, παραθέτοντας σχετικά παραδείγματα. (λέξεις 63).

Θέμα Β

- Β1.**
1. γ
  2. γ
  3. β
  4. β
  5. α
- Β2.**
- **Προφανώς:** έμφαση στις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στα δύο φύλα
  - **όμως:** αντίθεση ανάμεσα στη διαπίστωση της ύπαρξης διαφορών μεταξύ άνδρα-γυναίκας και στην ανάληψη δραστηριοτήτων (συγγραφέας, εκπαιδευτικός, ορειβάτης, κηπουρός), οι οποίες δεν προορίζονται για συγκεκριμένο φύλο
  - **δηλαδή:** επεξήγηση του προηγούμενου νοήματος: δραστηριότητες όπως συγγραφέας, εκπαιδευτικός, ορειβάτης, κηπουρός μπορεί να τις αναλάβει οποιοσδήποτε άνθρωπος ανεξαρτήτως φύλου
  - **επειδή:** αιτιολόγηση της θέσης του νεοφεμινισμού, που υποστηρίζει πως οι γυναίκες διατρέχουν μόνιμα τον κίνδυνο να υποστούν βία, διότι είναι γυναίκες
  - **ώστε:** αποτέλεσμα της έντονης συζήτησης για τη θυματοποίηση της γυναίκας είναι η αντίληψη ότι το να θυματοποιείται μια γυναίκα αποτελεί εύσημο

B3.

α.

- **α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο:** αναλογιζόμαστε, προσπαθούμε, οραματιζόμαστε: δηλώνει οικουμενικότητα. Θέλει να τονίσει ότι το ζήτημα της κακοποίησης των γυναικών μας αφορά όλους.
- **προτρεπτική υποτακτική:** να αναλογιζόμαστε, να συμπονούμε, να προσπαθούμε, να οραματιζόμαστε: με αυτήν ο συγγραφέας επιδιώκει να παροτρύνει τους δέκτες να προβληματιστούν πάνω στο ζήτημα της κακοποίησης της γυναίκας, να δείξουν συμπάθεια και να αναλάβουν δράση για την εξάλειψή του.

β. 1^ο μέρος αντίθεσης: «ένα κίνημα... τα πράγματα» (κλασικός φεμινισμός)

2^ο μέρος αντίθεσης: «Αντιθέτως,... να ξεπεράσουμε» (νεοφεμινισμός)

Πρόθεση της συγγραφέως μέσω της αντίθεσης είναι να επισημάνει τις διαφορές ανάμεσα στον «φεμινισμό» και τον «νεοφεμινισμό» και να τονίσει πως ο «κλασικός φεμινισμός» έχει θετικό πρόσημο, καθώς επιδιώκει την εξάλειψη των διακρίσεων ανάμεσα στα δύο φύλα, ενώ ο «νεοφεμινισμός» υποστηρίζει τη θέση ότι μια γυναίκα νομοτελειακά θα βιώσει βία εξαιτίας του φύλου της.

Θέμα Γ

Γ1.

Ο ήρωας βρίσκεται σε κατάσταση συναισθηματικής φόρτισης λόγω της πρόσφατης απόλυσης από την εργασία του. Παρουσιάζεται μπερδεμένος συναισθηματικά, ευρισκόμενος σε εσωτερική σύγκρουση. Η χρήση **α΄ ενικού προσώπου** «κοίταξα», «κατάφερνα», «φανώ», προβάλλει το έντονο προσωπικό συναίσθημα που βιώνει, υπογραμμίζοντας τη φόρτισή του. Στη συνέχεια, εκφράζει φόβο και δισταγμό για τον ενδεχόμενο τρόπο διαχείρισης της πραγματικότητας, δηλαδή για το αν και πώς πρέπει να επικοινωνήσει στη σύντροφό του την απόλυση. Τούτο αποκρυσταλλώνεται κειμενικά με τη χρήση **μακροπερίοδου λόγου** «Μπλοκαρισμένος... να της πω το και το», και **ασύνδετου σχήματος** «να φανώ άντρας... να την κοιτάξω στα μάτια». Τέλος, με τη χρήση της **επανάληψης** «οι αληθινοί άντρες» υπογραμμίζεται το συναίσθημα ντροπής του ήρωα ως απόρροια της καταπίεσης από κοινωνικά στερεότυπα που τον βαρύνουν, αλλά και η αυτοϋποτίμησή του, καθώς αισθάνεται ότι δεν μπορεί να ανταποκριθεί στον ρόλο που η κοινωνία έχει αποδώσει στο φύλο του.

Προσωπικά αντιμετωπίζω με συμπάθεια και κατανόηση την αντίδραση του πρωταγωνιστή. Με δεδομένη την επικράτηση ακόμα και σήμερα στερεοτύπων που αφορούν στα φύλα, η απώλεια εργασίας σηματοδοτεί για έναν άνδρα την αποτυχία, την αδυναμία ανταπόκρισης σε έναν προδιαγεγραμμένο ρόλο, και γι' αυτό ο ήρωας δυσκολεύεται να το ομολογήσει στη σύντροφό του. Έτσι, υπονομεύεται η αυτοπεποίθηση και η ευρύτερη κοινωνική του διάσταση. Υπό το πρίσμα των παραπάνω διαπιστώσεων ταυτίζομαι με τις αντιδράσεις του ήρωα, κατανοώντας το μέγεθος της πρόκλησης που βιώνει. (220 λέξεις)

Από τους μαθητές ζητήθηκαν τρεις κειμενικοί δείκτες. Οι μαθητές μπορούν και να διαφωνήσουν, αρκεί να τεκμηριώσουν την απάντησή τους.

Θέμα Δ

Δ1.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: ομιλία. Απαραίτητη η προσφώνηση και η αποφώνηση, η χρήση όλων των ρηματικών προσώπων με έμφαση στο α και β πρόσωπο. Πρόκειται για προσχεδιασμένο προφορικό λόγο, που σημαίνει ότι οι υποψήφιοι μπορούν να αξιοποιήσουν τόσο την αναφορική λειτουργία της γλώσσας όσο και τα στοιχεία προφορικότητας.

Προσφώνηση:

Αγαπητοί συνδημότες

Πρόλογος:

Αφόρμηση της συγκεκριμένης ομιλίας από την Παγκόσμια Ημέρα Προστασίας των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων. Αναφορά στη συνταγματική ισότητα των δύο φύλων και αντιδιαστολή με τη σημερινή πραγματικότητα. Αναφορά στη δυναμική της νέας γενιάς για αλλαγή.

Κόριο θέμα:

α)

φαινόμενα παραβίασης των δικαιωμάτων της γυναίκας στον ιδιωτικό βίο

- σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση,
- ενδοοικογενειακή βία,
- εκμετάλλευση της γυναίκας μέσω του προκαθορισμένου οικογενειακού ρόλου (αποκλειστική ανατροφή παιδιών και φροντίδα οικογενειακής εστίας),

- περιορισμός πρόσβασης στην εκπαίδευση.

φαινόμενα παραβίασης των δικαιωμάτων της γυναίκας στον δημόσιο βίο

- αποκλεισμός-περιορισμός από κάποια επαγγέλματα, που θεωρούνται κατ' εξοχήν ανδροκρατούμενα,
- η γυναίκα βιώνει προβλήματα στον επαγγελματικό χώρο (λ.χ. υποτίμηση των ικανοτήτων της, δυσκολία ανέλιξης/αναρρίχησης στην ιεραρχία, καχυποψία από την πλευρά των συναδέλφων, σεξουαλική παρενόχληση από τους εργοδότες, κίνδυνος απόλυσης λόγω μητρότητας).
- υποεκπροσώπηση στην πολιτική ζωή,
- σε συγκεκριμένα πολιτισμικά περιβάλλοντα αποκλεισμός-περιορισμός από κοινωνικές δραστηριότητες (συναναστροφές, δικαίωμα ψήφου κ.λπ.).

β)

έμπρακτη συμβολή της νέας γενιάς στην επίτευξη της ισότητας των φύλων

- η νέα γενιά γονέων να αναθρέψουν παιδιά με ανθρωπιστικά ιδανικά, να εμφυσήσουν τις αρχές του σεβασμού, της αγάπης και της αποδοχής της ετερότητας.
- στις σύγχρονες οικογένειες ισότιμη συμμετοχή στις οικιακές εργασίες,
- εθελοντική συμμετοχή σε οργανώσεις κατά της κακοποίησης του γυναικείου φύλου,
- συμμετοχή σε διαδηλώσεις-πορείες για την προστασία των γυναικείων δικαιωμάτων,
- καταγγελία φαινομένων υποτίμησης, παρενόχλησης και κακοποίησης κοριτσιών στα σχολεία σε περίπτωση που ένα κορίτσι ή ένα αγόρι είναι αυτόπτες μάρτυρες. Σε περίπτωση που κάποια μαθήτρια είναι θύμα, να μην αισθάνεται ντροπή, να μην νιώθει ενοχές και να αποκαλύψει σε καθηγητές, γονείς, φίλους όσα βίωσε.

Επίλογος:

Ανακεφαλαίωση και διαπίστωση ανάγκης επίτευξης βελτιωτικών αλλαγών ώστε να υπάρξει μια κοινωνία ουσιαστικά συμμετοχική που θα αξιοποιεί τις ικανότητες των εκπροσώπων του γυναικείου φύλου.

Αποφώνηση:

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές.